

Adviescommissie afgesloten strafzaken

Postbus 20303 2500 EH Den Haag

Bezoekadres:
Korte Voorhout 8
2511 EK Den Haag

Zaak [verzoeker] (ACAS 032)

Beknopt relaas van de feiten

Op 10 april 2000 komt omstreeks 11.10 uur via het alarmnummer 112 bij de meldkamer van de regiopolitie Brabant-Noord de mededeling binnen van een persoon die verklaart dat hij zijn vriendin bij thuiskomst met een doorgesneden keel heeft aangetroffen in hun woning, gelegen aan de [a-straat 1] te Hintham. Ter plaatse gekomen treffen politieambtenaren in het halletje het levenloze lichaam aan van [slachtoffer] (verder: [slachtoffer]). Op de grond ligt een grote plas bloed, op de muren zijn sporen van bloedspetters te zien en gedeeltelijk onder haar rechterarm ligt een bebloed mes. Diezelfde dag wordt de partner van [slachtoffer], genaamd [verzoeker] (verder: verzoeker) aangehouden op verdenking van moord of doodslag. Verzoeker en [slachtoffer] waren partners. Beiden waren psychiatrisch patiënt. Zij woonden samen op genoemd adres.

Verzoeker heeft tijdens de verhoren steeds volgehouden dat hij niet bij de dood van [slachtoffer] is betrokken. In de uren die voorafgingen aan de ontdekking van het lichaam van [slachtoffer], globaal het tijdvak van 9-11 uur, zegt verzoeker per fiets een aantal mensen te hebben bezocht. Diverse getuigen bevestigen verzoeker te hebben gezien en sommigen geven aan hem ook te hebben gesproken. De door getuigen genoemde tijdstippen verschillen echter onderling. Het gerechtshof oordeelt uiteindelijk dat niet is gebleken dat de door verzoeker afgelegde route zodanig lang heeft geduurd dat verzoeker het feit niet kan hebben gepleegd: uit de reconstructie van de route blijkt - aldus het gerechtshof - dat verzoeker tussen 9 en 11 uur ruimschoots de tijd heeft gehad om het feit te plegen.

Rechtsgang

De voorlopige hechtenis van verzoeker wordt op 20 juli 2000, daags na de eerste pro forma zitting opgeheven wegens het ontbreken van ernstige bezwaren. Een tweetal rapporten, te weten een rapport van deskundige Eikelenboom van 22 oktober 2003 en een rapport van deskundige Schievelde van 1 december 2003, vormt uiteindelijk aanleiding voor de hernieuwde aanhouding van verzoeker op 10 februari 2004.

Zowel de rechtbank als het gerechtshof te 's-Hertogenbosch achten uiteindelijk "doodslag" en "bedreiging met enig misdrijf tegen het leven gericht" bewezen, hebben verzoeker vervolgens ontslagen van alle rechtsvervolging en gelast dat verzoeker ter beschikking zal worden gesteld met bevel tot verpleging van overheidswege. Het vonnis van de rechtbank 's-Hertogenbosch is gewezen op 30 december 2004 (ECLI:NL:RBSHE:2004:AT2705); het arrest van het gerechtshof 's-Hertogenbosch op 29 juni 2007 (ECLI:NL:GHSHE:2007:BA8359).

Bij arrest van 28 oktober 2008 heeft de Hoge Raad het op 17 maart 2008 ingestelde cassatieberoep verworpen (ECLI:NL:HR:2008:BF0832).

Het verzoek van de veroordeelde en zijn raadsman

Op 25 mei 2016 heeft mr. P.W. van der Kruijs een verzoek ingediend ex artikel 461 Sv tot het doen verrichten van voorbereidend onderzoek. Gesteld wordt dat het gerechtshof is uitgegaan van onjuiste aannames. In dat kader wordt verwezen naar de volgende, als nieuw gepresenteerde gegevens:

1. Een onderzoek in de reeks Gerede Twijfel van Danaé Stad en Peter van Koppen, getiteld “Het likkende hondje. Het onderscheid tussen moord en zelfmoord” (hierna: rapport Stad/Van Koppen) uit 2016, dat aantoonde dat de bewijsmotivering van het gerechtshof met betrekking tot het alibi van verzoeker op verkeerde gegevens is gebaseerd.
2. Het eerdergenoemde rapport van Stad/Van Koppen, alsmede een rapport van dr. J.F.M. Alkemade uit 2016 tonen voorts aan dat het forensisch onderzoek van deskundige Eikelenboom waarop het gerechtshof zich heeft gebaseerd een aantal fundamentele fouten bevat. Dit betreft zowel feitelijke onjuistheden, bijvoorbeeld met betrekking tot het mechanisme van de zogenaamde ‘coronasplash’, als incorrecte redeneerstappen, bijvoorbeeld met betrekking tot het bloedspoor op de schoenzool van [slachtoffer].
3. De bij het verzoek gevoegde rapportages en een brief van dr. Toorenbeek, destijds patholoog-anatoom bij het Nederlands Forensisch Instituut (hierna: NFI), tonen aan dat het forensisch onderzoek van deskundige Schieveld gebaseerd is op verouderde literatuur en het sectierapport onjuist is geïnterpreteerd.
4. Uit een onlangs afgelegde verklaring van een huisarts – [de huisarts] - met wie [slachtoffer] kort voor haar dood nog heeft gesproken, blijkt dat [slachtoffer] leed aan waandenkbeelden die haar een motief kunnen hebben gegeven om zichzelf te verwonden in/aan haar hals.

Gesteld wordt dat zich bedenkelijke ongerijmdheden hebben voorgedaan in de procedure die hebben geleid tot de veroordeling van verzoeker en dat de nieuwe gegevens tot de conclusie leiden dat er ernstige twijfel rijst over de houdbaarheid van de veroordeling. De feiten laten zich aanmerkelijk beter verklaren als wordt uitgegaan van het onschuldscenario dan van het daderscenario; de rapporteurs Eikelenboom en Schieveld waren ‘gebiased’; hun onpartijdigheid, onafhankelijkheid en objectiviteit zijn zeker niet boven iedere twijfel verheven en hun deskundigheid waarop de rechters zich hebben verlaten, moet in deze zaak ernstig in twijfel worden getrokken. Gelet hierop worden aan het verzoek de volgende onderzoekswensen verbonden, alvorens een herzieningsverzoek bij de Hoge Raad kan worden ingediend:

- Onderzoek door het NFI naar de rapporten van Eikelenboom en Schieveld in het licht van de thans geproduceerde bevindingen. Een bloedspatpatroondeskundige zou kunnen rapporteren over het rapport Eikelenboom; de afdeling pathologie, meer in het bijzonder mevrouw Maes, zou kunnen worden bevraagd over de bevindingen van dr. Toorenbeek.
- Een nader gedragskundig onderzoek naar de wanen van [slachtoffer] in de tijd van het litigieuze incident in relatie tot haar psychiatrische aandoeningen.

Het wettelijk kader voor de behandeling van het verzoek

Op grond van artikel 462, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering is de Adviescommissie afgesloten strafzaken (ACAS) belast met de advisering over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Dat wil zeggen een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een grond voor herziening als bedoeld in artikel 457, eerste lid, onder c. Volgens laatstgenoemde bepaling kan de Hoge Raad een veroordeling herzien indien er sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

De Commissie brengt haar advies uit aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad (art. 462, lid 1, Sv) of aan de Hoge Raad zelf (art. 469, lid 1, Sv).

In de Nota van Toelichting bij het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken wordt opgemerkt dat onder de vraag naar de wenselijkheid van een nader onderzoek, kan worden begrepen de vraag naar de vraagstelling en inrichting van dat onderzoek (§ 2.1). Ook kan de Commissie adviseren om in het kader van een nader onderzoek de door haar wenselijk geoordeelde onderzoekshandelingen te doen uitvoeren (Nota van Toelichting bij artikel 8 van het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken).

De activiteiten van de Commissie

De Commissie heeft het procesdossier op 24 oktober 2016 ontvangen. Vanuit de Commissie zijn het lid Visser en de plaatsvervangend leden Cleiren, Jahae en Rassin met de voorbereiding van het advies belast. Daartoe hebben zij onafhankelijk van elkaar het dossier bestudeerd, kennisgenomen van de visuele weergave van een door het gerechtshof bevolen schouw met beperkte reconstructie en hun bevindingen vervolgens onderling besproken. Het naar aanleiding daarvan opgestelde concept advies is vervolgens op 6 oktober 2017 in de vergadering van de volledige Commissie besproken. Daarbij hebben de commissieleden De Doelder en Franken zich verschoond.

Na bestudering van het verzoekschrift en het dossier achtte de Commissie het wenselijk om enkele vragen aan het NFI te stellen. De op 23 maart 2017 aan het NFI gestelde vragen richtten zich op de (on)mogelijkheid om de conclusies van het destijds uitgevoerde bloedsporenonderzoek uit te drukken in Bayesiaanse likelihood ratio's en op de (on)mogelijkheid om een drietal aangetroffen (maar nog niet geïdentificeerde) bloedsporen alsnog te identificeren. Naar aanleiding van de op 13 april 2017 ontvangen reactie van het NFI heeft de Commissie het NFI vervolgens op 19 juli 2017 opdracht gegeven om aan de hand van het destijds uitgevoerde bloedspoorpatroononderzoek de scenario's (i) moord/doodslag, (ii) zelfmoord en (iii) hulp bij zelfmoord naar de huidige stand van de forensische wetenschap te duiden in termen van waarschijnlijkheid en voorts te bekijken of de drie aangetroffen, niet geïdentificeerde sporen alsnog kunnen worden geïdentificeerd, al dan niet aan de hand van een door verzoeker te verstrekken DNA-monster. De Commissie komt hier verderop in het advies op terug.

De bevindingen van de Commissie

De bewijsoverwegingen van het gerechtshof

Het gerechtshof heeft in het arrest het volgende overwogen:

“I. Uit de door het hof gebezigde bewijsmiddelen komt het volgende naar voren.

- Op 10 april 2000 omstreeks 11:10 uur wordt door de verbalisanten [verbalisant 1] en [verbalisant 2], respectievelijk agent en hoofdagent van politie regio Brabant Noord, van de regionale meldkamer een melding ontvangen met het verzoek zich te begeven naar de woning gelegen aan de [a-straat 1] te Hintham, gemeente 's Hertogenbosch. Via het alarmnummer 112 had een persoon gebeld met de mededeling dat hij zijn vriendin met doorgesneden keel had aangetroffen.
- Ter plaatse treffen de genoemde verbalisanten in het halletje van de woning het levenloze lichaam van een vrouw. Dit blijkt te zijn [slachtoffer].
- Uit het sectieverslag blijkt dat [slachtoffer] ten gevolge van massaal bloedverlies na de inwerking van uitwendig mechanisch klievend geweld, zoals kan worden opgeleverd door een snijbeweging met een scherp voorwerp, bijvoorbeeld een mes, is overleden. Er was een halssnede met een lengte van 16 centimeter, met de linker punt 3 centimeter links van het midden en de rechter punt rechts zijwaarts in de hals. De rechter gemeenschappelijke halsslagader was geheel doorkliefd. Er zijn geen zogenaamde aarzelingsneden geconstateerd.
- Blijkens de op 16 maart 2006 ter terechtzitting in hoger beroep afgelegde verklaring van de deskundige A. Maes, patholoog, is het niet waarschijnlijk dat [slachtoffer] de snede in haar hals zelf heeft toegebracht, hetgeen bevestiging vindt zowel in het rapport van drs. S.J.M. Schieveld, forensisch geneeskundige, d.d. 10 oktober 2003, waarin zij concludeert, dat de hypothese dat de verwonding in de hals niet door [slachtoffer] zelf is toegebracht, wordt ondersteund door de resultaten van het opsporingsonderzoek en statistische gegevens, als in het rapport van ing. R. Eikelenboom d.d. 22 oktober 2003, waarin hij concludeert dat het totale bloedsporenbeeld verenigbaar is met de stelling dat het bij [slachtoffer] aangetroffen letsel door een ander is toegebracht.
- De verklaring van verdachte, dat hij op 10 april 2000 rond 09:00 uur de genoemde woning heeft verlaten en bij thuiskomst rond 11:00 uur het levenloze lichaam van [slachtoffer] heeft aangetroffen en dat hij in de tussentijd wegens de door hem op die dag afgelegde route niet in de woning kan zijn geweest, is nagegaan. Door de verbalisanten [verbalisant 3] en [verbalisant 4], respectievelijk inspecteur en brigadier van regiopolitie Brabant Noord, is op 27 februari 2007 - in het bijzijn van de raadsman van verdachte – de route die verdachte op 10 april 2000 tussen 09:00 uur en 11:00 uur zegt te hebben afgelegd, nagefietst. Er is hierbij geen rekening gehouden met een korte wandeling die verdachte op 10 april 2000 heeft gemaakt met getuige [getuige 1] en met een door verdachte op die dag gevoerd gesprek in het Bisschoppelijk Paleis. Voornoemde verbalisanten hebben gerelateerd, dat de rit, waarbij met een gemiddelde snelheid van 11,8 km/h een afstand van 10.44 km werd afgelegd, in totaal 53 minuten heeft geduurd. Houdt men rekening met de hiervoor genoemde korte wandeling (5 minuten) en met het gesprek in het Bisschoppelijk Paleis (10 minuten) dan komt men op 1 uur en 8 minuten.

- Uit de op de broek en de schoenen van verdachte aangetroffen bloedsporen - welk bloed blijkens DNA-onderzoek van [slachtoffer] afkomstig is - kan blijkens het rapport van ing. R. Eikelenboom d.d. 22 oktober 2003 worden geconcludeerd, dat verdachte ten tijde van het ontstaan van de bloedspatten in de buurt van het slachtoffer is geweest en voorts dat het slachtoffer nog in leven was op het moment dat die bloedspatten zijn ontstaan.
- Verdachte heeft verklaard dat [slachtoffer] en hij de vaste gewoonte hadden bij zowel het verlaten als het binnenkomen van de woning het slot van de voordeur op het nachtslot te draaien, dat de deur van de woning op 10 april 2000 bij zijn thuiskomst op slot zat, dat buiten zijn moeder om niemand een sleutel van de woning kan hebben en dat hij nimmer een huissleutel is kwijtgeraakt. Op 10 april 2000 zijn er aan de voordeur en deurstijlen van de genoemde woning geen braaksporen aangetroffen.

Uit de genoemde feiten en omstandigheden in onderlinge samenhang en (tijds)verband bezien en uit hetgeen overigens uit de gebezigde bewijsmiddelen naar voren komt, leidt het hof af, dat het verdachte is geweest die [slachtoffer] om het leven heeft gebracht. Omstandigheden die tot een ander oordeel zouden moeten leiden zijn uit het onderzoek ter terechtzitting niet naar voren gekomen.”

Algemene beschouwingen

Hetgeen door en namens verzoeker is aangevoerd geeft aanleiding tot het maken van enkele voorafgaande beschouwingen. In het verzoekschrift wordt onder meer ingegaan op de door verzoeker afgelegde fietsroute, de deskundigheid van Eikelenboom, de conclusies van Schieveld en de uitspraken van patholoog Maes: onderwerpen waar in feitelijke aanleg uitgebreid aandacht aan is besteed. Ook in cassatie zijn de afgelegde fietsroute (middel 4) en de deskundigheid van Eikelenboom (middel 5), aan de orde gekomen (en verworpen). Feiten en omstandigheden die bij de behandeling van de zaak bij de rechtbank, het gerechtshof en/of de Hoge Raad reeds (meermalen) aan de orde zijn gekomen leveren op zichzelf gezien in beginsel geen grond op voor een aanbeveling tot het doen van nader onderzoek.¹ Ook de enkele omstandigheid dat in een zaak een verschil van inzicht bestaat of is blijven bestaan over de vraag of sprake is van onvolkomenheden is daarvoor onvoldoende, net als de enkele verruiming van het aantal mogelijke scenario's over hetgeen is voorgevallen. Dat kan anders liggen in gevallen waarin een bepaald alternatief scenario onderdeel uitmaakt van nieuwe gegevens of inzichten: in dergelijke gevallen geldt evenwel dat dit alternatieve scenario dan ook (een belangrijk deel van de) andere voor de bewezenverklaring relevante gegevens dient te kunnen accommoderen en/of ontkrachten, zeker wanneer de overige bewijsmiddelen ook zonder het ter discussie staand bewijsmiddel toereikend zijn. De Commissie kan slechts advies uitbrengen over de vraag of sprake is van eerder onbekende feiten en omstandigheden dan wel van voortschrijdend inzicht, die aanleiding kunnen geven tot (een onderzoek naar) de vaststelling dat sprake is van een grond voor herziening zoals bedoeld in artikel 457, eerste lid, onder c Sv.

¹ Het is immers niet de bedoeling dat het instrument van nader onderzoek ex. art. 461 Sv verwordt tot een verkapte vorm van een nieuw rechtsmiddel, waarbij de Commissie een nieuwe feitelijke instantie vormt. Zie in dat kader: Handelingen der Staten-Generaal, Eerste Kamer, bijlagen, 1898 - 1899, Eindverslag der Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp nr. 78, p. 381, § 4; Kamerstukken II 2008/09, 32 045, nr. 3, p. 11 en Kamerstukken II 2008/09, 32 045, nr. 3, p. 5 en 10.

Ad (1) het rapport Stad/Van Koppen

In het door verzoeker gememoreerd rapport Stad/Van Koppen wordt gesteld dat de bewijsmotivering van het gerechtshof met betrekking tot het alibi van verzoeker op verkeerde gegevens is gebaseerd. In dat verband is de tijdlijn van de fietsroute die verzoeker op de ochtend van het overlijden heeft afgelegd van belang. Door verzoeker wordt in dit verband verwezen naar hoofdstuk 5 van dit rapport met als titel “het alibi van [verzoeker]”. In dit hoofdstuk wordt een tijdlijn van de fietsroute gepresenteerd, onder meer op basis van het software programma Dynacap, die naar de mening van Stad/Van Koppen als vaststaand moet worden aangenomen en met als conclusie dat het in de tijd gezien niet waarschijnlijk is geweest dat verzoeker tijdens zijn fietstocht tussentijds naar huis terug is gekeerd en [slachtoffer] heeft omgebracht. In het hoofdstuk worden op basis van de verklaringen van getuigen diverse mogelijke scenario's, waaronder het scenario dat door de officier van justitie is gevolgd, aan de orde gesteld. Ook wordt vermeld dat de verklaringen van diverse getuigen niet met elkaar stroken en dat elk scenario daardoor problemen kent.

De verdediging heeft in feitelijke aanleg uitvoerig verweer gevoerd op dit punt en de fietsroute van verzoeker is uitgebreid aan de orde gekomen op de terechtzitting van het gerechtshof van 11 juni 2007. Op deze zitting is ook door de officier van justitie een gedetailleerde reconstructie van de fietsroute in de tijd gepresenteerd, waarbij wordt verwezen naar de getuigen [getuige 2], [getuige 3], [getuige 4] en [getuige 5] die aangeven dat verzoeker tussen 09:00 en 09:15 uur in aanwezigheid van [slachtoffer] bij de woning is gezien (zie pagina's 6 en 7 van het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep van 11 juni 2007). Het gerechtshof heeft het verweer van de verdediging dat sprake was van een opvallende bewegingsarmoede, stramheid, vervlakking, apathie en spraakarmoede bij verzoeker, verworpen en is, anders dan de verdediging, van oordeel dat verzoeker blijkens de reconstructie ruimschoots de tijd heeft gehad om [slachtoffer] van het leven te beroven (zie p. 5 en 6 van het arrest van het gerechtshof van 29 juni 2007). Dit oordeel heeft de begrijpelijkheidstoets in cassatie doorstaan.

In aanmerking genomen dat de uitgevoerde reconstructie in het rapport Stad/Van Koppen in de kern genomen geen gegevens bevat die destijds niet bekend waren, is aldus slechts sprake van een andere, van het gerechtshof afwijkende zienswijze, hetgeen op zichzelf bezien niet kan leiden tot een ernstig vermoeden als bedoeld in artikel 457, lid 1 onder c Sv. Dat laat onverlet dat rechtstreeks bewijs dat verzoeker zich ten tijde van het intreden van de dood op de plaats delict bevond, ontbreekt.

Ad (2) het rapport van Stad/Van Koppen en het rapport van dr. J.F.M. Alkemade

Door verzoeker wordt aangevoerd dat de nieuwe rapporten van met name Alkemade, maar ook dat van Stad/Van Koppen de weerlegging van de verweren en de motivering van de bewezenverklaring onhoudbaar maken, nu deze rapporten overtuigend aantonen dat het forensisch onderzoek van Eikelenboom, waar het gerechtshof zich in belangrijke mate op heeft gebaseerd, fundamentele fouten bevat. Dit betreft zowel feitelijke onjuistheden, bijvoorbeeld met betrekking tot het mechanisme van de zogenaamde 'coronasplash', als incorrecte redeneerstappen, bijvoorbeeld met betrekking tot het bloedspoor op de schoenzool van slachtoffer [slachtoffer]. Het door Eikelenboom uitgewerkte daderscenario

blijkt in alle varianten strijdig met de feiten. Voorts wordt gewezen op de vermeende (on)deskundigheid en vooringenomenheid van Eikelenboom.

Ten aanzien van het rapport van Alkemade, dat de titel heeft: “Een Bayesiaanse visie op de dood van [slachtoffer]”, merkt de Commissie het volgende op. In het rapport van Alkemade wordt de Bayesiaanse methode toegepast om de waarschijnlijkheid van het daderschap van verzoeker in te schatten. Alkemade vult de likelihood ratio's van de verschillende bewijsmiddelen op drie manieren in: een voor zijn gevoel optimale waarschijnlijkheids-schatting (die komt uit op een kans van 0,03 %), een maximale schatting richting schuld (20%) en het gemiddelde van beide (0,85).

Naar het oordeel van de Commissie hangt de kracht van een Bayesiaanse analyse van verschillende factoren af. Zo is bij de bepaling van de likelihood ratio's cruciaal in welke mate deze op wetenschappelijk onderzoek zijn gebaseerd. Maar ook al daaraan voorafgaand, is de selectie van de bewijsmiddelen cruciaal. De waarderingsruimte die deze methode met zich meebrengt kan bij toepassing snel leiden tot meningsverschillen.² Bij het gebruik van de Bayesiaanse methode is derhalve grote voorzichtigheid geboden.³ Essentieel is de selectie van informatie en in hoeverre een complexe casus kan worden ontrafeld in afzonderlijke bevindingen. Principeel punt is dat het toepassen van een Bayesiaanse methode niet beschermt tegen verkeerde selectie van bewijsmiddelen en eventuele dubbeltelling. Naar het oordeel van de Commissie kunnen niet alle door Alkemade gepresenteerde likelihood ratio's worden gestaafd met wetenschappelijke bevindingen. Een deel is gestoeld op (subjectieve) schattingen. Daardoor bevat de analyse een zekere mate van onzekerheid, een marge, die de door Alkemade zelf aangegeven marge (0,03%-20%) zeer wel kan overstijgen. Het bovenstaande is voor de Commissie reden geweest om de inhoud en conclusies van het rapport verder buiten beschouwing te laten.

Het rapport en de deskundigheid van Eikelenboom, waar in de rapporten Stad/Van Koppen en Alkemade kritiek op wordt geuit, zijn in feitelijke aanleg meermalen ter discussie gesteld, evenals de inzet en het oordeel van de collega-deskundige Linacre. Het gerechtshof heeft de verweren van de verdediging met betrekking tot de deskundigheid van Eikelenboom en de betrouwbaarheid van diens onderzoek in het arrest van 29 juni 2007 (p. 6 en 7) gemotiveerd verworpen. Hierbij is ook de in hoger beroep door patholoog Maes afgelegde deskundigenverklaring geduid als een bevestiging van de conclusies van Eikelenboom. De rapportages van Everdijk en Gelderman zijn uiteindelijk niet voor het bewijs gebezigd (p. 9). Zodoende is sprake van een omstandigheid die reeds bekend was bij de behandeling van de zaak door het gerechtshof: in het verzoek wordt dan ook terecht opgemerkt dat hierop uitdrukkelijk is beslist en dat die discussie niet kan worden overgedaan. De twee door verzoeker genoemde argumenten, namelijk dat op basis van de rapporten Stad/Van Koppen en Alkemade de deskundigheid van Eikelenboom als ontoereikend moet worden

² Zie daarover het arrest van het Hof Den Haag d.d. 14 oktober 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:2859.

³ Alkemade, F. & Stikkelbroeck, H. (2015). In onderling verband en samenhang bezien: Een praktische uitleg van een Bayesiaanse aanpak in het strafrecht: Deel 1: Het vaststellen van de bewijskracht van bevindingen en de regel van Bayes. *Trema*, november, 285-297. Fenton, N., Neil, M. & Lagnado, D.A. (2013). A general structure for legal arguments about evidence using Bayesian networks. *Cognitive Science*, 37, 61-102. Van Dijk, F. & Sonnemans, J. (2009). Kansrekening en strafrechtspraak: Fouten bij beslissen onder onzekerheid. *Rechtstreeks* (4), 7-47.

aangemerkt en dat de rapportage van Eikelenboom niet aan de huidige, inmiddels gewijzigde maatstaven voldoet, brengen daar in principe geen verandering in.

Ad (3) de rapportages en de brief van dr. Torenbeek

Door verzoeker wordt gesteld dat de rapporten van Alkemade en Stad/Van Koppen vernietigend oordelen over de door Schieveld uitgebrachte rapportage: deskundige Schieveld zou onder meer onjuiste conclusies hebben getrokken, gebaseerd op verouderde lectuur en een fundamenteel onjuiste interpretatie van het sectierapport. Een bijgevoegde brief van dr. Torenbeek (destijds verbonden aan het NFI) van 6 maart 2016 zou dit bevestigen.

In de toelichting wordt gesteld dat het gerechtshof het rapport van Schieveld voor het bewijs heeft gebezigd ter ondersteuning van de stelling dat [slachtoffer] niet zelf de snede in haar hals *kan* hebben toegebracht. In het arrest wordt dit echter niet zo stellig geformuleerd: het gerechtshof overweegt immers dat het *niet waarschijnlijk* [cursivering: ACAS] is dat zij de snede aan haar hals zelf heeft toegebracht (p. 5 arrest, eerste liggende streepje). Dit sluit aan bij de verklaring van de getuige-deskundige Maes van het NFI die bij het gerechtshof verklaarde dat het haar niet waarschijnlijk leek dat [slachtoffer] zelf de snede heeft toegebracht, maar dat ze dit ook niet geheel kan uitsluiten.

Stad/Van Koppen hebben de foto's van de halssnede aan zeven forensisch artsen voorgelegd en hen gevraagd van welke kant is gesneden en of die snijrichting meer bij zelfmoord dan bij een moord paste. De antwoorden van de artsen liepen uiteen. Door Stad/Van Koppen is verder een experiment uitgevoerd waarbij 97 proefpersonen op straat werd gevraagd om met een denkbeeldig mes (doorzichtige lineaal) bij zichzelf of bij de proefleider de keel door te snijden, waaraan uiteindelijk de conclusie wordt verbonden dat er geen systematische verschillen zijn in de snede tussen het moord-scenario en het zelfmoordscenario.

Anders dan wordt gesuggereerd, wordt in de brief van dr. Torenbeek voorts niet gesteld dat deskundige Schieveld zich op verouderde literatuur zou hebben gebaseerd en het sectierapport onjuist zou hebben geïnterpreteerd. Door dr. Torenbeek wordt tot uitdrukking gebracht dat een mens zich zeer zeker zelf een dergelijke (noot Commissie: als bij [slachtoffer] aangetroffen) halssnede kan toebrengen. Hij merkt ook op dat hij zich nimmer over de snijbeweging waarmee de halssnede bij [slachtoffer] is aangebracht, heeft uitgelaten. Dat is volgens hem aan deze wond niet af te lezen. Verder stelt hij dat hij de rapportages van Schieveld en Eikelenboom niet wil becommentariëren.

In het rapport Stad/Van Koppen wordt voorts gesproken over de bevindingen van dr. Torenbeek. In het hoofdstuk met als titel "bloedpatronen", wordt in de paragraaf met als titel "de betekenis van de snede in de hals" vermeld dat dr. Torenbeek op 3 mei 2012 een email aan Stad/Van Koppen heeft gestuurd (noot Commissie: deze email is niet bij dit rapport gevoegd). Hierin heeft hij gemeld dat hij met zijn zinsnede in het sectierapport dat "het weefsel rechts zijwaarts gekliefd is" bedoeld heeft dat de wond meer aan de rechterkant van de hals zat en dat, als Schieveld op basis daarvan heeft begrepen dat de snijdende beweging rechts was geëindigd, hij dat niet op die manier heeft bedoeld. Daargelaten dat niet is onderbouwd in hoeverre dit implicaties heeft voor de bewezenverklaring, verdient het uitgangspunt dat van links naar rechts is gesneden aldus

wel enige nuancering. Mede om die reden acht de Commissie het van belang om zicht te krijgen op de mate waarin de (uitgangspunten voor de) conclusies van de deskundige Schieveld juist zijn en worden gedragen door vakinhoudelijk valide argumenten (met name voor wat betreft de veronderstelde snijrichting).

Ad (4) de verklaring van [de huisarts]

In het verzoekschrift wordt verwezen naar een email van 9 januari 2016 van de toenmalige huisarts van [slachtoffer], te weten [de huisarts]. Deze verklaart naar aanleiding van een publicatie in het Brabants Dagblad van 8 januari 2016 dat [slachtoffer] in 2000, korte tijd (enkele weken) voor haar overlijden, contact met hem gezocht heeft en hem daarbij heeft gevraagd om in haar hals te snijden omdat daar iets zat wat er niet thuis hoorde. [De huisarts] heeft dit destijds als een verzoek van iemand met psychische problemen beoordeeld en geen verdere actie ondernomen.⁴ Een en ander zou aantonen dat [slachtoffer] leed aan waandenkbeelden die haar een duidelijk motief kunnen hebben gegeven om zichzelf te verwonden in/aan haar hals.

Naar de mening van de Commissie is hier sprake van een potentieel relevant nieuw gegeven dat in het kader van de behandeling ter terechtzitting zeker in de beoordeling zou zijn meegenomen, indien het gerechtshof daarmee bekend zou zijn geweest.⁵ Bovendien kan op basis daarvan een nieuw scenario worden opgevoerd, namelijk hulp bij zelfmoord.⁶

Nader onderzoek naar de wanen van [slachtoffer] ten tijde van het feit, indien al mogelijk, is naar oordeel van de Commissie evenwel niet zinvol aangezien dergelijk onderzoek, als dit al leidt tot nieuwe informatie, geen uitsluitsel zal kunnen geven over wat er op die bewuste dag uiteindelijk is gebeurd.

Tussenconclusie van de Commissie

De als nieuw gepresenteerde gegevens hebben strikt genomen betrekking op feiten en omstandigheden die bij de behandeling van de zaak reeds (meermalen) aan de orde zijn gekomen en waarbij een verschil van inzicht is blijven bestaan, waarvan in principe niet gesteld kan worden dat het om feiten en omstandigheden gaat die destijds niet bekend waren. Zoals de Commissie heeft vooropgesteld, levert dit in beginsel geen grond op voor een aanbeveling tot het doen van nader onderzoek.

⁴ In dat kader merkt de Commissie op dat [de huisarts] niet de vaste huisarts van [slachtoffer] was. Kennelijk heeft dit voorval zich voorgedaan tijdens een weekenddienst. In de email van 9 januari 2016, als bijlage gevoegd aan het verzoekschrift, stelt [de huisarts] dat hij dit eerder aan de vader van verzoeker heeft verteld, die hij kende via het tennissen.

⁵ In het verzoekschrift wordt op p. 6 onder 4 gesteld dat dit gegeven destijds via de vader van [verzoeker] bij de verdediging bekend is gemaakt, maar dat met dit gegeven niets is gedaan en/of dat destijds verloren is gegaan, mogelijk als gevolg van de diverse wisselingen van advocaat die toen plaats vonden.

⁶ Daar staat tegenover dat de Commissie bij de bestudering van het dossier ook op een gegeven is gestuit dat hier moeilijk mee verenigbaar is, te weten een proces-verbaal van bevindingen (p. 237), waarin wordt vermeld dat verzoeker tijdens een verhoor op 13 april 2000 het volgende verklaarde: "hij heeft de laatste tijd wel een stem gehoord die hem zei dat hij een mes of scherp voorwerp moest pakken en [slachtoffer] (noot Commissie: bedoeld wordt [slachtoffer]) iets aan doen". Opmerking verdient dat de verbalisanten vermelden dat verzoeker een verwarde indruk maakte tijdens het verhoor.

Gelet op de bewijsoverwegingen van het gerechtshof die in belangrijke mate steunen op de conclusies van Eikelenboom, tegen de achtergrond van de verklaring van [de huisarts] die een potentieel relevante informatie bevat omtrent een alternatief en een nieuw scenario en in aanmerking genomen dat er geen rechtstreeks bewijs is dat verzoeker zich ten tijde van het intreden van de dood van [slachtoffer] op de plaats delict bevond, achtte de Commissie het niettemin van belang meer duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of de stand van de wetenschap omtrent bloedspoorpatronen inmiddels dusdanig is voortgeschreden dat thans, op basis van hetzelfde onderzoeksmateriaal tot nieuwe inzichten of stelligere uitspraken gekomen kan worden. Daarnaast is de Commissie tijdens de bestudering van het dossier gestuit op bloedsporen die op een drietal plaatsen op de plaats delict (te weten op de zijkant van de wasmachine, op de vloer van de badkamer en op het planchet van de badkamer) zijn aangetroffen. Deze met elkaar matchende bloedsporen zijn blijkens een NFI-rapport van 17 oktober 2000 afkomstig van een mannelijk individu, maar zijn niet nader geïdentificeerd. De Commissie achtte van belang na te gaan of deze bloedsporen alsnog geïdentificeerd kunnen worden en/of eventueel vergeleken kunnen worden met het DNA-profiel van verzoeker.

Zodoende heeft de Commissie op 23 maart 2017 via de landelijk forensisch officier, mr. W. van Schaijck een aantal vragen aan het NFI gesteld. Op deze vragen ontving de Commissie op 13 april 2017 de volgende reactie:

“(…)

1. *De genoemde conclusie van Eikelenboom is getrokken in een tijd voordat het gebruikelijk was om dergelijke conclusies in een Bayesiaanse likelihood ratio uit te drukken. Vraag is of er op dit moment wel een dergelijke likelihood ratio kan worden berekend. In welke mate passen de sporen beter bij het delictscenario dan bij het zelfdodingsscenario? Deze vraag heeft betrekking op allerlei bevindingen; zo ook de bevinding dat het mes onder de arm van het slachtoffer is aangetroffen. Dat zou naar het oordeel van de ACAS nu juist een voorbeeld kunnen zijn van een bevinding die eerder past bij het zelfdodingsscenario dan bij het delictscenario (gegeven de klapdeur met dranger).”*

Reactie:

In de tijd dat het rapport van dhr. Eikelenboom werd uitgebracht was de Bayesiaanse procedure omtrent het uitdrukken van een conclusie in een ‘Likelihood Ratio’ voor een dergelijk onderzoek inderdaad niet zo vastomlijnd als heden ten dagen.

Tegenwoordig wordt dit rapporteren op activiteitsniveau genoemd.

Een van de pijlers van het zogenoemde Bayesiaanse model is het beschouwen van ten minste twee scenario’s.

Hoewel de bewoordingen in de conclusie van dhr. Eikelenboom anders zijn dan tegenwoordig, heeft hij naast het scenario van het OM wel rekening gehouden met een alternatief scenario.

De Likelihood Ratio (LR) drukt de bewijskracht van de resultaten voor scenario 1 ten opzichte van scenario 2 uit.

Voor de resultaten van een bloedspoorpatroononderzoek op activiteitsniveau kan de LR niet worden berekend, ook niet heden ten dagen.

Wel kan de bewijskracht in verbale termen worden uitgedrukt. Bijvoorbeeld: de resultaten van het bloedspoorpatroononderzoek zijn veel waarschijnlijker wanneer scenario 1 waar is dan wanneer scenario 2 waar is.

De door het NFI gebruikte verbale termen zijn overigens wel gekoppeld aan de geleidende numerieke schaal, zie de genoemde vakbijlage.

Afgezien van de voorwaarde een alternatief scenario te beschouwen, zijn nog andere voorwaarden verbonden aan het Bayesiaanse model.

Zo zullen onder andere voorafgaand aan het onderzoek door de aanvrager scenario's dienen te worden geformuleerd. De onderzoeker(s) zullen de beschikking willen hebben over relevante contextinformatie.

Of het onderzoek van dhr. Eikelenboom aan dergelijke eisen voldoet kan ik vooralsnog niet beoordelen.

Om mijn onafhankelijkheid te behouden, heb ik het rapport bewust niet gelezen.

Voor meer informatie omtrent het rapporteren op activiteitsniveau binnen het Bayesiaanse model zijn enkele bijlagen toegevoegd.⁷

2. *“Is het mogelijk dat het bloedspoor dat op de plaats delict op een drietal plekken is aangetroffen (te weten op de zijkant van de wasmachine, op de vloer van de badkamer en op het planchet van de badkamer) en dat blijkens een NFI-rapport van 17 oktober 2000 (zie bijlage) afkomstig is van een mannelijk individu, alsnog wordt geïdentificeerd?”*

Reactie:

Van de bloedsporen AFW344 (van zijkant wasmachine), AFW343 (van vloer van de badkamer) en ABK816 (van planchet uit de badkamer) zijn met elkaar matchende DNA-profielen verkregen van een man. Zoals vermeld in het deskundigenrapport van 17 oktober 2000, kan het bloed niet afkomstig zijn van het slachtoffer [slachtoffer]. De DNA-profielen van het bloed in de bemonstering AFW344, AFW343 en ABK816 zijn aanwezig in het NFI-zaaksdossier. Indien een persoon wordt betrokken bij het onderzoek, kan het DNA-profiel van deze persoon worden vergeleken met de DNA-profielen van de eerder genoemde bloedsporen. Van de verdachte [verzoeker] is geen referentiemateriaal ontvangen ten behoeve van een vergelijkend DNA-onderzoek.

Het DNA-profiel van het bloed in de bemonstering AFW344 is in het jaar 2000 opgenomen in de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken (voorheen de DNA-profielenregistratie, zie het deskundigenrapport van 17 oktober 2000). Dit DNA-profiel is op 17 september 2012 in opdracht van het Openbaar Ministerie verwijderd uit de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken. In opdracht van de officier van justitie kan het DNA-profiel van het bloed in deze bemonstering opnieuw worden opgenomen in de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken.

(...).”

Mede naar aanleiding van deze reactie heeft de Commissie het vervolgens wenselijk geacht om het destijds uitgevoerde onderzoek naar bloedspoorpatronen opnieuw te laten beoordelen naar de stand van de wetenschap van nu en om de aangetroffen en niet geïdentificeerde bloedsporen te vergelijken met het DNA-profiel van verzoeker, teneinde zeker te stellen dat dat profiel niet behoort aan een derde persoon. Daarnaast achtte de

⁷ Te weten:

- De reeks waarschijnlijkheidstermen van het NFI en het Bayesiaanse model voor interpreteren van bewijs;
- Kader Evalueren van bevindingen op activiteitsniveau;
- Standards for the formulation of evaluative forensic science experts opinion.

Commissie het van belang om te achterhalen in hoeverre de (uitgangspunten voor de) conclusies van de deskundige Schievelde met name voor wat betreft de veronderstelde snijrichting juist zijn en worden gedragen door vakinhoudelijk valide argumenten. Zodoende heeft de Commissie het NFI met tussenkomst van de advocaat-generaal D.J.C. Aben de volgende opdracht gegeven:

1. De ACAS verzoekt het NFI om kennis te nemen van de rapporten en het daaraan ten grondslag liggende bronmateriaal van Eikelenboom en de schouw/reconstructie van 27 september 2005 en, zo mogelijk, op basis daarvan de scenario's (i) moord/doodslag, (ii) zelfmoord en (iii) hulp bij zelfmoord naar de huidige stand van de forensische wetenschap (anno 2017) te duiden in termen van waarschijnlijkheid. De ACAS vraagt het NFI om daarbij zo mogelijk ook de positie van het mes dat onder de rechterarm van [slachtoffer] is aangetroffen en de bij verzoeker aangetroffen bloedsporen te betrekken, alsmede de bloedsporen op de achterkant van het lichaam bij [slachtoffer].
2. De ACAS verzoekt het NFI om de conclusies die in het rapport van drs. Schievelde worden getrokken te toetsen aan de huidige stand van de wetenschap. Zijn de uitgangspunten waar de conclusies op zijn gebaseerd feitelijk juist (met name voor wat betreft de veronderstelde snijrichting)?
3. De ACAS verzoekt het NFI om na te gaan of wellicht iets kan worden gezegd over de versheid van de met elkaar matchende bloedsporen die op de plaats delict op een drietal plekken zijn aangetroffen, namelijk AFW344 (zijkant wasmachine), AFW343 (vloer badkamer) en ABK816 (planchet badkamer), die blijkens een NFI-rapport van 17 oktober 2000 afkomstig zijn van een mannelijk individu. Indien deze sporen gelet op de versheid mogelijk delictgerelateerd zouden kunnen zijn verzoekt de ACAS het NFI om deze sporen alsnog te identificeren en - indien mogelijk - te vergelijken met het DNA-profiel van verzoeker.

De uitkomsten van de gevraagde onderzoeken

Op 29 september 2017 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden bij het NFI in het kader van een forensische intake, waarbij een tweetal leden en de secretaris van de ACAS, de landelijk forensisch officier van justitie en vier medewerkers van het NFI aanwezig waren. Van dit gesprek is een verslag opgemaakt. Tijdens de bijeenkomst zijn de vraagstellingen nader toegelicht en afspraken geformuleerd.

In dat kader is onder meer besproken dat er in beginsel drie werkhypotheses zijn:

1. Verzoeker heeft [slachtoffer] van het leven beroofd.
 2. [slachtoffer] heeft zichzelf van het leven beroofd.
 3. [slachtoffer] heeft zichzelf van het leven beroofd, maar verzoeker heeft haar geholpen.
- Onder deze hypothese is niet nader geduid hoe verzoeker [slachtoffer] heeft geholpen. Dit betekent dat niet kan worden beredeneerd welke bloedsporen al dan niet kunnen worden verwacht op de (schoenen en kleding van) verzoeker. Deze hypothese zal om die reden (vooralsnog) niet worden beschouwd.

Een vierde scenario zou kunnen inhouden dat iemand anders dan verzoeker [slachtoffer] van het leven heeft beroofd. Echter, dit scenario wordt niet waarschijnlijk geacht in aanmerking

genomen dat de deur bij thuiskomst van verzoeker nog steeds op slot zat en is dan ook niet meegenomen.

Uitdrukkelijk afgesproken is dat het onderzoek zelf niet opnieuw uitgevoerd zou worden: het verzoek heeft uitsluitend betrekking op de beoordeling van de rapportages zoals die zijn opgesteld door dhr. R. Eikelenboom en mevrouw S. Schievelde. Het gaat dan om de vraag of de deskundigen anno 2017 met precies hetzelfde onderzoeksmateriaal, dezelfde informatie, verklaringen en reconstructie als deze deskundigen destijds ter beschikking hadden tot een overeenkomstige conclusie komen als destijds, of niet. Dit geldt voor zowel het DNA- en bloedspoorpatroon-onderzoek, als voor het pathologisch onderzoek.

Op 14 mei 2018 heeft de Commissie door tussenkomst van de rechter-commissaris Mr. C.A. Boom, in opdracht van de advocaat-generaal D.J.C. Aben twee rapportages ontvangen: een rapport van deskundige ing. M.J. van der Scheer, NFI-deskundige forensisch bloedspoorpatroononderzoek van 4 mei 2018 en een rapport van deskundige dr. V. Soerdjbalie-Maikoe, forensisch patholoog, van 2 mei 2018. Op 13 juni 2018 heeft de Commissie voorts nog een rapportage ontvangen van deskundige dr. Y. van de Wal, NFI-deskundige forensisch onderzoek van biologische sporen en DNA, van 11 juni 2018.

1. Bevindingen in het rapport van deskundige forensisch bloedspoorpatroononderzoek ing. Van der Scheer

Onder verwijzing naar het integrale en bijgevoegde rapport worden hierna de samenvattende beoordeling en conclusie van de bevindingen vermeld.

“Samenvattende beoordeling

Bovenstaand zijn de op de verdachte aangetroffen bloedsporen beschouwd in het licht van enerzijds de aanwezigheid tijdens het delict én enkele keren over het lichaam heenstappen (hypothese 1) en anderzijds alleen enkele keren over het lichaam heenstappen (hypothese 2). Een dergelijke evaluatie lijkt destijds niet te zijn verricht. In het rapport van 2003 en later bij de reconstructie in 2005 zijn de op de verdachte aangetroffen bloedsporen beschouwd in het licht van enerzijds de aanwezigheid van de verdachte en anderzijds de afwezigheid van de verdachte. Onder de hypothese dat de verdachte aanwezig was, lijkt het gegeven dat tevens minimaal twee keer over het slachtoffer is gestapt *niet te zijn beschouwd* [cursivering: ACAS].

Destijds is geconcludeerd dat de kans op het verkrijgen van bloedspatten onder hypothese 1 groot is, hetgeen op zich klopt. Maar de kans op zo *weinig* bloedspatten onder hypothese 1 is *juist (zeer) klein* [cursivering: ACAS].

Op basis van de beoordeling is de eenduidige deelconclusie van R. Eikelenboom met betrekking tot het dichtbij staan van de verdachte en het fysiek contact hebben met het slachtoffer *te stellig* [cursivering : ACAS]. Op basis van de beoordeling van dit aspect is de kans namelijk zeer groot dat bloedspatten op de broek en schoenen terecht komen. Een dergelijk beeld lijkt echter niet aangetroffen. Op de broek en de schoen lijken slechts enkele bloedspatten aanwezig. De kans op het verkrijgen van dit resultaat is *onder deze hypothese (zeer) klein* [cursivering: ACAS].

Een precieze toelichting hoe (vaak) de verdachte over het lichaam is gestapt⁸ en met name welke activiteiten⁹ al dan niet zijn verricht, is niet voorhanden. Desondanks zijn hierboven mogelijkheden geïdentificeerd voor het verkrijgen van bloedsporen onder hypothese 2. Bij het minimaal drie maal over het lichaam heenstappen, al dan niet in combinatie met overige activiteiten, *is de kans groot* [cursivering: ACAS] dat bloed onder en op de schoenen en op de onderzijden van de broek terechtkomt. Op de schoenen en de broek zijn bloedsporen aangetroffen, waaronder enkele bloedspatten. De kans op het verkrijgen van dit resultaat is reëel onder hypothese 2. De kans op het aantreffen van *dit aantal* bloedspatten is onder *hypothese 1 (zeer) klein* [cursivering: ACAS].

Mogelijkheid aanvullend onderzoek

Zoals aangegeven zijn de broek en de schoenen van de verdachte niet fysiek door mij onderzocht. Vooralsnog berust de beoordeling van dit aspect op louter het bestuderen van de foto's en de beoordeling van de reconstructie. Aanvullend sporenonderzoek aan het genoemde onderzoeksmateriaal kan resultaten opleveren die onderscheidend zijn in het licht van de voorliggende hypothesen.

5.4 Nader verzoek van de ACAS

In de vraagstelling van de ACAS is verzocht zo mogelijk ook aandacht te besteden aan de positie van het mes en de bloedsporen op de achterkant van het lichaam van het slachtoffer.

Het mes

Uit de rapportage van 2003 is niet duidelijk op welke wijze het slachtoffer in de toechthal is geraakt. Gesteld is dat het gezien de *bewegingen* die het slachtoffer na het toebrengen van de verwonding heeft gemaakt, het onlogisch is dat het slachtoffer zich laag bij de grond naar het voorportaal beweegt, waarbij het mes wordt meegenomen. Onder een dergelijke hypothese ligt het meer in de lijn der verwachting dat het slachtoffer het mes in de hal laat vallen en steun zoekt met haar handen op de vloer.

Onder de paragraaf *Sequentie van het ontstaan van de aangetroffen bloedspoorpatronen* op pagina 14 van het rapport, is eveneens melding gemaakt van het verplaatsen (of worden verplaatst) met de verwonding laag bij de vloer in de richting van het voorportaal.

Uit genoemde passages kan niet worden opgemaakt op welke bewegingen na het toebrengen van de verwonding wordt gedomd. Deze bewegingen noch de wijze waarop het slachtoffer in de toechthal is geraakt, zijn nader toegelicht.

Tijdens de reconstructie is geen sprake van een verplaatsing noch beweging laag bij de grond. Op de beelden valt het slachtoffer vanuit de ver voorover gebogen houding naar links en komt daarmee zonder verdere bewegingen in de aangetroffen positie in de toechthal terecht. Het mes wordt tijdens de reconstructie éénmalig door de belager op de grond gegooid. Of het mes al dan niet op de aangetroffen locatie door toedoen van het slachtoffer zelf kan

⁸ Op pagina 4 van het proces-verbaal van de politie van 10 april 2000 geeft de verdachte als reactie op de mededeling van de agent dat hij bij het verlaten van de woning over het lichaam moet stappen het volgende aan: '... dat heb ik al een paar keer gedaan'. Bij het verhoor van 11 april 2000 (13:28) geeft de verdachte aan dat hij de middag van het verhoor het volgende gezegd heeft '... dat ik toen wat op en neer gelopen heb in de gang...'.

⁹ Bij het verhoor van 11 april 2000 (06:50) geeft de verdachte het volgende aan: 'Ik heb [slachtoffer] alleen even in het gezicht aangeraakt.'

geraken, kan op grond van de ontvangen informatie *niet worden ingeschat* [cursivering: ACAS].

Bloedsporen op het rugpand van de blouse van het slachtoffer

In de fotomap zijn foto's aanwezig van de kleding op een mannequin. Op het rugpand van de blouse zijn (individuele) bloedspootjes zichtbaar. Op de foto's zoals het slachtoffer is aangetroffen is niet de gehele rugzijde van de blouse zichtbaar. Aan de rechterachterzijde zijn enkele bloedspootjes zichtbaar. Omdat slechts delen van de rug zichtbaar zijn, kan niet goed worden beoordeeld of alle bloedsporen reeds aanwezig zijn¹⁰.

Zoals hierboven aangegeven bestaat een reële kans op verspreiding van bloed onder een dynamische omstandigheid, bijvoorbeeld naar de rug. Afhankelijk van de onderlinge oriëntatie kan hierbij bloed op een belager terechtkomen. In de reconstructie neemt de verdachte achtereenvolgens twee posities in. Eerst achter, daarna links naast het slachtoffer. Op welk moment de sporen op de rug van het slachtoffer zijn ontstaan kan echter niet worden vastgesteld. Desondanks zal het ontbreken van bloedsporen op de bovenkleding van de verdachte iets waarschijnlijker zijn onder de hypothese dat de verdachte niet aanwezig was dan onder de hypothese dat de verdachte wel aanwezig was ten tijde van het incident.

5. Conclusie

Verzocht is de rapporten, de reconstructie en het daaraan ten grondslag liggende bronmateriaal van R. Eikelenboom te beoordelen in het licht van gegeven hypothesen. Daarbij is het volgende opgemerkt: Komen de deskundigen anno 2017 met precies hetzelfde onderzoeksmateriaal/ informatie/verklaringen/reconstructie als deze deskundigen toen ter beschikking hadden tot dezelfde conclusie als toen, of niet?

Op basis van zijn onderzoek heeft R. Eikelenboom verschillende conclusies geformuleerd. Conclusies aangaande twee aspecten, namelijk met betrekking tot zowel de houding van het slachtoffer als de bloedsporen op de kleding en de schoenen van de verdachte, zijn later overgenomen in het vonnis en het arrest.

Beide aspecten zijn in het onderhavige rapport afzonderlijk beoordeeld. Zoals eerder aangegeven zijn de kleding en schoenen van het slachtoffer en de verdachte niet fysiek door mij onderzocht. Vooralsnog berust de beoordeling van de conclusies van destijds louter op het bestuderen van het onderzoek en de bijbehorende foto's en de reconstructie.

Aspect 'bloedsporen op de plaats delict' (houding slachtoffer)

De eenduidige deelconclusie met betrekking tot de stand van de linkerschoen is destijds te stellig gepresenteerd [cursivering: ACAS]. Dit geldt evenzeer voor de duur waarin het slachtoffer zich in deze houding heeft bevonden. De categorische conclusie dat het slachtoffer zich onder hypothese 2 enige (niet nader te bepalen) tijd in deze (moeilijk te realiseren) houding bevond, lijkt daarmee niet zondermeer gerechtvaardigd.

Dit betreffende aspect van het bloedsporenbeeld *lijkt even waarschijnlijk* [cursivering: ACAS] onder een aanvankelijk 'normale' (meer) rechtopstaande houding met beide voeten plat op

¹⁰ Het slachtoffer is gekleed vervoerd. De blouse lijkt in z'n geheel te zijn veiliggesteld. Dit betekent dat de blouse over het bebloede hoofd is uitgetrokken. Zowel bij het vervoeren als het ontkleden van gewonde/bebloede slachtoffers kunnen bloedsporen ontstaan.

de vloer gevolgd door een ver voorover gebogen houding met een gekantelde linkerschoen als de destijds geconcludeerde 'moeilijk te realiseren' aanvankelijke houding.

Aspect 'bloedsporen op broek en schoenen verdachte'

De eenduidige deelconclusie van destijds met betrekking tot het dichtbij het slachtoffer staan van de verdachte is *te stellig* [cursivering: ACAS].

Onder de destijds gepresenteerde hypothese is de kans namelijk zeer groot dat veel secundaire bloedspatten op de schoenen en de broek van de verdachte terechtkomen. Op de broek en de schoen lijken echter enkele bloedspatten aanwezig. De kans op dit resultaat is (*zeer*) *klein* [cursivering: ACAS] onder de genoemde hypothese.

Bij het minimaal drie maal over het lichaam heenstappen, al dan niet in combinatie met overige activiteiten, is *de kans groot* [cursivering: ACAS] dat bloed onder en op de schoenen en op de onderzijden van de broek terechtkomt. Op de schoenen en de broek zijn bloedsporen aangetroffen, waaronder enkele bloedspatten. De kans op het verkrijgen van dit resultaat is *reëel* [cursivering: ACAS] onder hypothese 2. De kans op het aantreffen van dit geringe aantal bloedspatten bij het ontstaan van de verwonding is onder hypothese 1 (*zeer*) *klein* [cursivering: ACAS].

Dit betekent dat het op de kleding en schoenen aanwezige bloedsporenbeeld waarschijnlijker lijkt onder een hypothese waarbij de verdachte niet aanwezig is geweest, dan onder de hypothese waarbij de verdachte wel aanwezig is geweest en de activiteiten heeft verricht zoals in de rapportage van destijds zijn beschreven.

Samengevat wordt geconcludeerd dat ik voor beide genoemde aspecten van het bloedsporenbeeld niet tot dezelfde conclusie kom als R. Eikelenboom [cursivering: ACAS]."

2. Bevindingen in het rapport van forensisch patholoog dr. Soerdjbalie-Maikoe

Onder verwijzing naar het integrale en bijgevoegde rapport worden hierna de samenvattende beoordeling en conclusie van de bevindingen vermeld.

"5. Samenvatting

Samenvattend kan mijns inziens gesteld worden dat het letsel in de hals is ontstaan door bij leven ingewerkt scherprandig perforerend/snijdend geweld, als gevolg van het steken/snijden met een één- of tweezijdig scherprandig voorwerp, zoals bijvoorbeeld een mes. De letselkenmerken passen goed bij het gebruik van een mes met een gekarteld lemmet. Het relatief rechte aspect van de wondranden, zonder inkepingen of huidflapjes suggereert dat de snede in één relatief ononderbroken beweging is gemaakt. *De letselkenmerken zijn onvoldoende specifiek om een uitspraak te doen over de snijrichting en de ingewerkte kracht, of om een onderscheid te maken tussen zelfdoding of toegebracht letsel. De snede kan qua locatie zowel door het slachtoffer zelf als door een ander persoon zijn toegebracht. Het beschreven NID-onderzoek is mijns inziens grotendeels ongeschikt om zinvolle uitspraken met betrekking tot deze zaak op te baseren* [cursivering: ACAS].

6. Conclusie

De conclusies in het rapport van drs. Schieveld (en de uitgangspunten waar deze op gebaseerd zijn) zijn niet in overeenstemming zijn met de huidige stand van de wetenschap en

mijn eigen ervaringen [cursivering: ACAS]. Zie tevens het commentaar op conclusie 10 en paragraaf 5.

Op basis van revisie van de sectiebevindingen, en op basis van de redeneringen zoals deze in bovenstaande paragrafen uiteengezet is, kan ik op basis van de sectie geen onderscheid maken tussen de hypothesen zoals deze zijn geformuleerd in het FIT- gesprek van 29-09-2017, te weten:

Hypothese 1 : meneer heeft zijn partner van het leven beroofd.

Hypothese 2: mevrouw heeft zichzelf van het leven beroofd.

Hypothese 3: mevrouw heeft zichzelf van het leven beroofd maar meneer heeft haar geholpen. ”

3. Bevindingen in het rapport van NFI-deskundige forensisch onderzoek van biologische sporen en DNA dr. Y. van de Wal

Onder verwijzing naar het integrale en bijgevoegde rapport worden hierna de conclusie, interpretatie en conclusie vermeld.

“Resultaten, interpretatie en conclusie

Vraag betreffende versheid van bloedsporen

Over de versheid van de bloedsporen AFW343, AFW344 en ABK816 kan geen uitspraak worden gedaan. Van deze bloedsporen zijn in 2000 door het NFI alleen bemonsteringen (wattenstaafjes) ontvangen. Op basis hiervan kan geen uitspraak worden gedaan over de versheid van deze sporen.

Resultaten, interpretatie en conclusie van het (vergelijkend) DNA-onderzoek

Van het referentiemateriaal RABQ4O33NL van [verzoeker] is [toevoeging ACAS: op vrijwillige basis] een DNA-profiel verkregen. Dit DNA-profiel is bij het huidige onderzoek vergeleken met de eerder verkregen DNA-profielen van de bemonsteringen AFW343#01, AFW344#01 en ABKS16#01 (zie het deskundigenrapport van 28 november 2000).

Uit de resultaten van het vergelijkend DNA-onderzoek wordt het volgende geconcludeerd:

Het DNA-profiel van [verzoeker] RABQ4O33NL matcht met de DNA-profielen van de bemonsteringen AFW343#01, AFW344#01 en ABK816#01. Dit betekent dat het bloed in deze bemonsteringen afkomstig kan zijn van [verzoeker]. De matchkans van de DNA profielen AFW344#01 en ABK816#01 is kleiner dan 1 op 1 miljard. Ofwel, de kans dat het DNA-profiel van een willekeurig gekozen persoon matcht met deze DNA-profielen is kleiner dan 1 op 1 miljard. Vanwege de onvolledigheid van het verkregen DNA-profiel is geen matchkans berekend voor bemonstering AFW343#01.”

In aanmerking genomen dat geen uitspraak kan worden gedaan over de versheid en daarmee de mogelijke delictgerelateerdheid van de betreffende bloedsporen, volstaat de Commissie met deze constatering.

Conclusie van de Commissie

De veroordeling is nagenoeg uitsluitend gebaseerd op de conclusies van Eikelenboom en de bevindingen van forensisch geneeskundige Schievelde, in combinatie met de impliciete aanname dat het niet voor de hand ligt dat een vrouw van die leeftijd onder de gegeven omstandigheden haar eigen keel doorsnijdt, hetgeen ook bevestiging vond in de rapportages

van Eikelenboom en Schieveld. Deze impliciete aanname houdt, gelet op het rapport van Soerdjbalie-Maikoe en de daaraan ten grondslag gelegde literatuur, evenwel niet zonder meer stand. Bovendien komt deskundige Van der Scheer op een aantal punten tot andere conclusies dan Eikelenboom. Daarbij komt dat het slachtoffer bekend was met depressies, waanbeelden die haar een duidelijk motief kunnen hebben gegeven om zichzelf te verwonden in/aan haar hals en een eerdere zelfmoordpoging.

De Commissie stelt dan ook vast dat er in het geval van deze twee uitgebrachte nadere rapportages sprake is van een op basis van de huidige stand van de wetenschap sterk afwijkend deskundigenadvies. Zowel de bloedspoorpatroondeskundige als de forensisch patholoog komt op onderdelen tot een andere conclusie en beide deskundigen wijzen op onderdelen de eerdere conclusies van Eikelenboom en Schieveld af. Hiermee worden naar de overtuiging van de Commissie de (bewijsvoerings)pijlers waarop de rechtbank en het gerechtshof hun uitspraken hebben gebaseerd aangetast.

De Commissie adviseert de procureur-generaal bij de Hoge Raad het verzoekschrift in het licht van deze vaststelling te bezien en geeft de procureur-generaal daarbij in overweging het nader onderzoek dat nog kan worden verricht zoals vermeld in het rapport van Van der Scheer, alsnog uit te laten voeren.

Maastricht, 25 juni 2018

H.L.G.J. Merckelbach,
Plv. voorzitter Adviescommissie afgesloten strafzaken